

Undecima Cella.

Discipul⁹ igit^r nre artis in vndecimā cellam in-
troduc^t in ei⁹ pmo vidit latere multos senes
in fraz curuatos/rugosofqz qñ in ianua mortis
exñtes **In 2°** latere multos mediocris status
z pñtiois. int^r quos quidā semimortui virā ge-
rebāt imbecillē: alijqz lente trāsibāt. **In 3°** latē ml⁹tos sanos ha-
bētes facies vřas ad duo hōra latera: q̄ ita cōgñcebant se ad plu-
res casus dispositos. **In eodē latere** mors p^ribunali sedere vi-
debat^r q̄ quibusdā hōib⁹ nō pñcios citationē insinuauit: s; re-
pēte inopinatēqz visitabat. **Et in q̄rto** late quidā hōies mortē
pñciare videbat^r. **Eruditusqz** a suo pceptore didic^t hāc pictu-
ram eē nil aliud q̄ mortē nñcios. Ita q̄ in pmo latere senect⁹ iux^t
Hugo. de san. vic. ibi primus apparuit nunci⁹. **Que** senect⁹ nō
mētiendo mortē satis insinuat ppinquā. ¶ **Primum** latus ¶
Circa hanc autem senectutē notādum q̄ reperit^r duplex **Pri-**
ma natural^r ex solo cursu nature pueniēs q̄ cōiter venit natura/
li calore deficiēte **Frigiditas** nāqz est mī albedinis/ sicut calor
nigredinis. **Alia** est accñtalis z quodāmō violēta/ ex infirmita-
tib⁹/dolorib⁹/imoderatisqz curs⁹/pueniēs/aut etia; ex vigilijs et
studijs diurnis atqz infrigidatōe penetrāte ad intēiora. **Hinc**
ecclī xxx. Cogitat⁹ an tēpus senectā adducit. **Et xxxj.** Vigilia
bonestatis tabefaciet carnes: z cogitat⁹ illius auferet somnum
Nēpe ex cogitatōib⁹ z pōderosis nocivis ac tribilib⁹ reb⁹ ori-
unt^r in appetitu sēsitiō afflictīue passiōes/ vt tiōz/ tristicia/ meror
q̄ fiūt cū corpali trāsmutatōe frequent^r immoderata/ s^t sistolē z
dyastolē. i. cordis restrictionē z dilatatōez. **Sic** distēperatur p
plexiō natural^r/ humor psumit^r/ vis nature debilitat^r. vñ et cutis
arescit rugatur/ ac tremit. iō per **Salomonē** dicit^r **Sicut** tynea
nocet vestimēto/ z vñis ligno: ita tristicia nocet cordi. vñ **Job**
in afflictōib⁹ pñstitut⁹ de hīs loquit^r vij. c. **Cutis** mea aruit z p-
tracta est. **De** hac accidētali z inopinata senectute loquit^r **Bo-**
etius primo metro de psola. phie **Venit** enim pperata mal⁹ino
pina senect⁹ **Et** dolor etatem iussit inesse suā **Intempestiui** sū
buntur vertice canī. **Et** tremet effeto corpore laxa cutis.

Undecima

Quali autem modo quis ad senium processerit multa ipsi assunt incōmoda vt dicit poeta. **O**ptam⁹ seniu⁹ dum venerit est male ventū. Hoc est gibbosum. surdū. cecumq; morosum. **I**deo dicitur Ecclesiastes vii. **M**emento creatoris tui in diebus iuuentutis tue: ante q̄ veniat re⁹pus afflictionis tue. **G**lō **R**eco. d ly. f. senij **E**t aq̄propinquēt anni. f. mortis. de quib⁹ dicas nō michi placēt. vbi infra multa hñtur iuxta expositionē catholicorū doctorum de senio **I**ta q̄ deo valde displicet senex

Sed	Si vicia prosequatur	De primo dicūt doct. q̄ de
	Si multa loquatur	bent esse seniliū criminūz vi-
	Si malū suspicatur	ctores. temprāt enīz senes q̄
	Si finalit obdurat	dā egritudines ⁊ vicia q̄ ple

riq; iuuenibus cōia sunt. de quibus **I**nnocē. ait in de vili. p̄di. bñane **F**rustra ad senectā ventū est cum repetas adolescēciam **V**na siquidē egritudo est senis q̄ affectū q̄ nō multūz effe/ ctum ad opus dirigit carualē. **S**cribit enim icij regū xj. q̄ mul/ eres auerterūt cor salomonis. **Q** d̄ deprauatū est cuz fuit senex per eas. nec erat cor eius perfectū cum deo suo. **Q** d̄ in senibus maxime vituperabile est: qz corpore existente infrigidato fit re/ missio p̄cupiscētiarū. idcirco peccatū eorū corpore excitato pro/ pter deficientē calozē ad actus venereos grau⁹ ex perversa vo/ luntate iudicat. **S**ic ⁊ species susanne iudices decepit seniores **D**an xiiij. **S**ecūdo egritudo auaricie. naz 6^m **A**ugustinū i quo/ dam sermone **C**um cūcta vicia in sene senescūt: sola auaricia in/ uenescit. **E**t **S**eneca in libro de morib⁹. monstro similis ē auaricia senilis. **Q**uid enim stultius est vt dici solet. q̄ vita deficiē/ te augere viaticū. **D**e secūdo **I**nnocē. predict⁹ vbi sup̄. **T**hesau/ rum in sepulcro ponit qui senex heredē facit. **S**enex facile pro/ uocatur: ⁊ difficile reuocat. **L**ito credit: tarde discrebit. **T**e/ nax ⁊ cupions. tristis ⁊ querulus. velox ad loquendū. tard⁹ ad audiendū. laudat antiquos ⁊ spernit modernos. vitupat p̄sen/ tia ⁊ p̄mendat futura. **D**e tercio. f. suspicionē mali. **S**ūt em̄ se/ nes suspiciosi: quecūq; enim vidēt vt plurimū suspiciant malum referētes ea in deteriore partē. qz enim multis annis vixerunt mensurāt facta eorū 6^m propria gesta. propt̄ quod credunt alios

malos esse. vñ dicit ij. retho. qz senes vixerunt multis annis/ eē non potest quin in multis peccauerunt: iō sunt male suspiciosi z omnia in deterius estimāt. ¶ Preterea tristes sunt. de ipsius senis tristitia ait **Cassiodor⁹** in quadaz eplā **N**ichil est qd senectuti mag⁹ noceat ac dies hōis abbreviet/ q̄ tristitia languor animi atqz ira. **N**ichil enim est hylari senectute iocūdi⁹/ volu it hoc qui ait **Prouerb. xviij.** **A**nim⁹ gaudēs etatē floridaz facit **S**pūs tristis exiccat ossa **E**t ne hoc de seculi risu intelligat idcirco glō ibidē dicit **Q**ui in fna spūs scti p̄solatiōe letat etiā bone actionis flore decorat/ z fructum celestis p̄mij expectat. **Q**ui vero tristitia seculi q̄ mortē opat angit/ p̄inguedie caritatis in robore v̄tutū q̄s exercere videt habere nullatenus valet. **S**z quasi ossib⁹ exsiccatis marcescit **Q**uia in bonis q̄ facit gloriam dilectionis amittit. ¶ **D**e q̄rto **I**nt abusiones hui⁹ seculi sola maior senis est obstinatio qui s̄m **D**ugo. in d̄ claustro aīe li. ij. morti p̄xim⁹ mortis nō abhorret aduētū/ qui q̄si ad ostiū mūdi hui⁹ positus foris spectat: nec tñ vite p̄ntis attēdit egressum nec future p̄siderat. **A**udit nuncios mortis: z credere non vult eis. **S**cōm em̄ **C**yprianū ad interitū p̄perat dum caligat oculi: aures grauit̄ audiūt: capilli fluunt: facies in pallore mutat. dentes lapsi numero minuiunt̄ zc. **Q**ue omnia ruiturā iāqz domum corporis cito prenūciant. **A**uditis igitur senuz hys quos bñt defectib⁹ iam restat parūper in laudes eorū p̄cipere

	P rudētia astuti	P rimū notū ē qz bñt
	C onsilio maturi	rerū agibiliū prudētiā
S enes em̄ sunt	R euerētia digni	J ob I n antiq̄s sapiē
	G ratitudine pleni	entia est: z in multo tēpore

prudētia. in hys em̄ qui multo sunt tpe prudētia est **C**um enīz experiētia sit magistra rerū: z senes plura fuerunt expti. in uenes pauci. **H**inc est qz prudētiores sunt senes: z difficulter in iuuenibus prudētia reperit̄. vñ **A**ug⁹ in quodaz ser. **I**nfantia nostra innocētia est. puericia reuerētia. adolēcentia patiētia. iuuentus virtus. senū meritū senectus nil aliud q̄ canus sapiens qz intellectus. ¶ **D**e secūdo. **I**uuenes em̄ qui sāguine feruent z in eis habundāt cōcupiscentie z passionēs. in omnibus tenet

Undecima

extremū. ⁊ sic omnia agūt valde idcirco precipites sunt in cōsilijs
propter inexperience rerum. Senes autē magi valent p̄sidera
re pericula que p̄tingere p̄nt propter experientia ⁊ passionū re
missiones. vnde senes cōstituti erant in adiutorio moysi. Salo
mon p̄silio senū vtebat. Sed roboam filius eius v̄res iuuenum
presumptuoso p̄silio/dece partes amisit regni sui. scij reguz xij.
¶ De scio **L**orācano capite p̄surge **Leuit. xix.** Et sapiēs **Se**
nectus enīz venerabilis est. Et aplūs **Seniore** ne increpaueris
s̄ obsecra vt patrē. j. ad **Thymo. v.** Et in veteri testamēto **So**
li senes suabāt vasa tabnaculi. in cui⁹ signū soli merito senes i re
trores eligebant aīāz/ q̄ vasa sūt ecclie. ¶ De q̄rto notāduz q̄
senes deo referūt grāz actōes debitas/ qz iuuetutē q̄ forē est ad
vicia euaserit. **Nā** vt dīc gregi. in pastoral. Quibusdā sepe ma/
gnitudo vtutis occasio fuit p̄ditōis/ vt cū de p̄fidētia viriū inoz/
dinate gliarent̄ hec quidē senect⁹ certa nūciat/ qz mortē p̄tez.
bāc certitudinē igit̄ senectud̄ nō obstinatio s̄ afflictio ⁊ hūilitas
seq̄ debz. Et tāta de p̄mo nūcio dcā sufficiūt. ¶ **S**cōm latus. ¶
In scdo latē quidā semimortui virā gerebāt ibecillēz. **Ex** q̄b⁹
appet multos pati diuersas infirmitates q̄ secūde mortis nūcij
dicūt/ siue sīg remota mortis: vt p̄plexiōis debilitas/ febris/ ca/
pitis dolor/ ⁊ alie infirmitates cotidiane/ passio yltica vl colica/
podagra/ vel calcul⁹/ ydropisis/ tisis/ vel palisis/ aut lōga cotidia
na/ aut flegmatica/ aut tciāna/ aut q̄rtanaꝝ. Sīg vō p̄xima ⁊ p̄
ximi nūcij sūt. s. imobilitas/ surditas/ ⁊ siles infirmitates/ q̄ subi
to occidūt: ⁊ iō bñ dixit p̄s. **N**on est sanitas in carne mea. ⁊ sic
vt plurimū infirmitates varie boiēm trabūt ad sepulcrū. **Quā**
uis enī hij nūcij secūdi sensualitati mala noua ferāt. **Rōni** tñ bñ
uenti existūt. nociue enī corporibus infirmitates salubres sūt
aīc siue mēti. **Nā** infirmitas corpal̄ frequē peccatuz impedit
ne fiat. quia iuxta sapientē **Li**uor vulneris abstergit mala. **In**
super infirmitas feruentiorē reddīt. **P̄s.** **M**ultiplicate sūt in
firmitates eorum: postea accelerauerunt. feruenti⁹ scz opando.
Paul⁹. virtus in infirmitate perficiť. **G**ospitas carnal̄ vt sepe
deū negligit. **S**z aduersitas dei visitationē atqz corporis huā/
ni fragilitatē inducit. ⁊ hec de scdo latere pauca dicta sufficiāt.

Tercium latus ¶ In tercio latere fecius depingit nunciu
qui casus dicit. s. alioru. qz non est aliquis dies quin de cuiuscū/
qz qualitate mortis noua gerant. **F**elix enim est quem facit a/
liena pericula cautu. **N**on ergo audim⁹ aliquē precipue iuuenē
morti debitū: p̄sideremus eū nobis fore mortis nunciū. qz t cō/
ditio vtriusqz hōis scz boni z mali adeo sepe improuise cadere
permittit: q̄obrem non est differendū. **Q**uapropt̄ errat dice/
tes non hoc moriar anno: audiui cuculū/vel aliud signū vidi. de
quibus refert plura exēpla actor de donis. de quibz. s. vetula
que audiuit cuculū quinquies in mayo/z putauit se nō mortu/
ram. ob quam cām morti appropinquās/z a liberū admonita p̄/
fessionem rennuī. que ampli⁹ tandē loqui non valēs. clamauit
quinquies cuckur: ad innuendū se habere quinquenniu in con/
firmationē/ vltimo quinqz digitos erigens. **S**ed dei iusticia p/
cussa in hac miserabili spe viā vniuerse carnis egressa est. **P**er/
mittit enī deus sepe beatiores miserabili⁹ inopinateqz corpora/
liter mori **S**ed cur hoc: prop̄ tres causas p̄cipue. que ex docto/
rum scriptis eliguntur

Scz	propter nullā presumptionem propter mali remunerationē dei vel xp̄i assimilationem	De p̄mo Aug⁹ in quadaz epla. Latet vltim⁹ dies vt obfi/ uent oēs dies. sero parant̄ remedia cū mortis iminent pericula Vigilare debet omnis xp̄ianus/ ne euz imparatū inueniat dñi aduērus. Imparatū ar inueniet dies illa quem imparatū inue/ niet sue vite vltim⁹ dies. Et idēz li^o ij. de doctrina xp̄iana. Ti/ mor de futura morte mentē necessario p̄cutit/z q̄si clauaros car/ nis oēs motus ligno crucis affigit. ¶ Secundo prop̄ remune/ rationē qz uullū malū ipunitū/ nullūqz bonū irremuneratū ma/ nebit. Sed non est quis ita bonus quin facit vel fecit aliq̄ mala q̄uis modica: seclusa xp̄i matre post ipsuz. Et ita punit eos in hac vita ne puniant̄ in purgatorio Quidā enī propheta sanct⁹ postq̄ ex dñi p̄cepto rep̄hendit roboam de ydolatria sua: re/ uertens domū a leone strāgulatus est. sc̄i regū xiiij. Iosias in/ nocēs verusqz dei cultor in bello a rege egypti infideli occisus ē Eberardus l̄atus ac deuotus vir cui⁹ gesta Nyder tenuer
-------------------	---	---

rāgit vltio c. quarti libri de for. mortē subitanēā post matutinas
 passus est. Similit̃ z alij de quibus ibi narrat. ¶ De tercio per
 hanc subitanēā que apud laycales personas mors vilis reputa
 tur similiores filio dei efficiunt̃. Christus enīz turpissima mor
 te mortuus est. Et tāto membra eius que sunt electi efficiuntur
 ipsi similioza z pulciora: quāto horribil⁹ penosiusq; morti sub
 dunt̃. Non pepercit baptiste/non petro/non paulo/non innu/
 merabilibus martyrib⁹. Errāt igit̃ scādalizati/q; 6^m Augusti
 num. ¶ Dors mala putāda non est quā bona vita p̃cessit. Neq;
 enim facit malā mortē nisi qđ sequit̃ mortē. Non multū curan
 dum est eis qui necessario morituri sunt quid accidat vt moriā
 tur: sed moriēdo quo ire cogant̃. vt dicūt ij. ca. de ciui. Dicit vt
 inq̃t de vita xp̃iana Auertat de⁹ a me malā mortē. ¶ Mori ma
 le times: viuere male nō times. plus igit̃ times mortē tuā q̃ vi
 tam. Corrige male viuere: qz nō p̃t male mori q̃ bñ vixit. Pa
 ter ergo ex vna pte magna dei clemētia qui suos hic t̃palit̃ z nō
 postea grauī vult punire. Pater ex alia pte magna dei iusticia
 q̃ modicū malū nō sinit ipunitū. ¶ Quartū lat⁹. ¶ In q̃rto la
 tere quidā hōies vīusq; cōditōis videbant̃ eē p̃nūciatores siue
 mortis nūcij. Pro quo sciēdū qđ nō cōiter s̃ ex speciali dei p̃
 uilegio aliq̃bus p̃cessus est. Refert em̃ p̃ocūs nyder ij. li. c. vij.
 eiusdē for. ¶ Quidā mut⁹ ciuitatis p̃stāciē paup̃ rebus/hone
 stus vita/apud quēdam ciuē p̃stāciēsez satis diuitē nutrit⁹ quē
 casus vrgebat p̃gere ad aliā ciuitatē nauigio: quē mut⁹ peregrī/
 naturum p̃spiciens/domi nutibus quib⁹ valuit dño suo ne nati
 gio se cōmitteret suasit: sed rēnuīt ciuis. qui postq̃ domū exiuit
 eum sequebat̃ mutus/modis quibus poterat iter ceptuz dissua
 dens. tandē circa nauem miserabilib⁹ gemitibus vt antea p̃bi
 bere conatus est suū dominū. Quem si nauigaret p̃esciuit mo
 riturum. Nauim igit̃ ingrediēs/non diu post aduersa fortuna
 p̃mouente aquas submersus est: muto adhuc in litore stāre ma
 gnis profuso lacrimis. ¶ Et idē ij. c. p̃dicti lib. refert de quodā
 comite de wirtenberch sexagenario debili natura/ad mortē ta
 men nullaten⁹ hūano iudicio suspecto. Qui duz lete vellet frui
 balneis/die vna medic⁹ ad eū dixit. Dñe disponit̃ domui vr̃e

et prouideatis aie/q: reuera in quinqz horarū spacijs ab hac lu-
ce migrabitis. **C**ui ille. **Q**uid q̄so refers: nulla em̄ indicia mor-
tis nec tu nec ego iudicam⁹ in me esse. **E**st preterea dudum mi-
chi prophetatū/feminā in opido pximo quādam eadē debere
mori hora qua ego: quam nec egrotare pcepi. **C**ui medic⁹. nec
noueritis femina ecclīasticis munita est sacramētis agonizans.
Scio inquit alterū mei interitus indicium/arborē non multo an-
te meā mortem ruiturā ex oraculo quodā. **C**ui medicus. **N**ec
hodie cecidit: ergo occasum vēstrū adesse sciatis. **T**unc comes
ad extrema propinquas in predictis didicit/et in propria expe-
rientia mortē adesse sensit/quam in sex horarū spacijs degusta-
uit. **E**t sic apparet aliquādo hōies predicere mortē futurā/ p-
cipue simplices/deū timētes/mūdo despecti/quibus deus gra-
tiam confert. **U**truz vero semp futura q̄ predicūt vera sint/non
mirū q̄ in aliquib⁹ errauerint/cum hoc veris pphetis aliqñ ac-
cidisse legat. vt de **N**athā pmi paralipo. xviij. **Q**ui dauid ius-
sit dño edificare domū vt putabat dei spū/ qđ postmoduz reuo-
cauit. **M**ēs enīz pphete vt scūs **T**hōs docz in sūma dupliciter a
deo instruit. vno mō p expressaz reuelationē. alio mō p quēdaz
instinctū quem interdū etiā nesciētes hūane mētes patiunt. vt
dicit **A**ug⁹ ij. sup gen̄ ad lram. **D**e hīs ḡ prop̄ha maximaz ha-
bet certitudinē **S**ed de ea que cognoscit per instinctū non ple-
ne discernere pōt/vtrū pprio spū aut diuino instinctu hec cōtin-
gant. **N**on ergo mirādū si aliquādo non euenerint q̄ predicun-
tur. **P**reterea notandū est quinqz grad⁹ eē pphetie s̄m sanctū
Thōmā. **P**rimo cū aliq̄s ex intiori instinctu mouet ad aliqua
exteri⁹ faciēda/sicut de **S**āpsone dicit **I**udicū xij. qui domuz
irruit/vincula dissoluit. **S**ecūdus grad⁹ pphētie cū aliq̄s ex i-
teriori lumine illustrat ad aliq̄ cognoscēda vel agēda/ad hūanā
cōuersationem vel cōseruationē pertinētia/que tamē excedūt li-
mina cognitionis natural/vt **S**alomon disputauit sup lignis a-
cedro vsqz ad yfopū. **D**ij tamē duo gradus sunt infra pphetiā
proprie dictā: qz non ptingunt ad supernaturalē veritatez. et sic
non dicunt⁹ predcā de pphetis proprie dictis. **T**ercius grad⁹
est qñ aliq̄ supernatural⁹ veritas per lumē intelligibile alicuius

Quoddecima

nifestat ymaginaria visione/per similitudinē corporaliū rerum
ducentiū in supernaturale veritatē. ⁊ talē prophetiā habuerūt
omnes illi qui numerant in ordine prophetarū in textu biblie.
Quartus grad⁹ est quādo p lumē intelligibile reuelat aliq su-
pernatural veritas absq ymaginaria visiōe. Et sic dauid dicit
propheta excellentissimus. **Q**uintus gradus ⁊ suprem⁹ est qñ
veritas supernatural vnde oñdit intellectui per lumē supnatu-
rale sine ymaginaria visione. vt moysi ⁊ paulo cōcatū est ⁊ vide-
re diuinā essentiā. **S**epissime em mulieres multa pōcūt **P**az
f^m **B**uilmū parisiē in suo vniuerso **M**ulieres ob teneritu-
dinem pplexionis/aut prop aptitudinē mētis/nōnunq viri sūt
ad impfiones separatarū sstātiarū capaciores in bonis assiste-
regia/ ⁊ in mal' ea absente. Et sic apparēt qtuor mortis nunciij.
Quart⁹ vero specialis est ⁊ de raro ptingetib⁹. **T**res vō primi
cotidie nob adueniūt. **C**asus. s. infirmitas. ⁊ senect⁹. **C**asus du-
bia. infirmitas grania. senect⁹ certa nūciat. **C**asus nūciat mor-
tem iacentē: infirmitas appentē: senect⁹ pntem. **E**x incertitudi-
ne mori tior: ex infirmitatē gūitate dolor: **E**x cūitudine senectu-
tis nō obfīnatio s afflictio humilitasq seq debz **D**ispone g do
mul tue qz nūcij mortis assunt: moriet enim tu ⁊ nō viues

Quoddecima Cella

Credidit discipul⁹ vndecimā cellā ad duode-
cimā gressus suos direxit. **I**n cui⁹ pmo late-
re vidit plures vsusq sex⁹ hōies pgetes ad ci-
uitatē quādam/p viā arenosaz/negociātes/ ⁊
totā mētis intentionē ad aurū argentū ⁊ di-
uitiarū gen⁹ qd in illa ciuitate pperiebat figē-
tes. **I**n secūdo latere vidit aliā ciuitatē ad quā plures viā mōti-
bus ⁊ collib⁹ plena dignitatib⁹ nō vacuā ⁊ hōibus pergebant
⁊ eosdē honores magnis artibus ⁊ industrijs emebāt. **I**n tēcio
latere ciuitas scia appebat viā lutosa pcedere. **I**n q diuersi ho-
mines voluptatibus/delictijs carnis/chorisationibus/ ⁊ alijs va-
nis gaudijs inuoluebant/ ⁊ mercimonia emebant. **N**ichilomi-
nus inopinate finalit per angustā portā egrediētes hec oīa mor-
ti reliqunt. **I**n qrtō vero latere quidā velut amentes ⁊ deliri